

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton. ~
Előfizetési ár: egész évre 28 korona, fél-
évre 14-korona. ~ Egyes szám ára 60 fillér. ~

~ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium: ~
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A lelkészek tiszte: „az Atyának dolgaiban foglalatossnak lenni“.

A H ik lelkészképesítő vizsgán, a vizsgát tett atyafiakhoz:

Dr. Baltazar Dezső, püspök.

Kedves Atyámfiak! Immár minden külső arravalósságot megszereztetek ahhoz, hogy lelkipásztori hivatalt tölthessetek be. Az iskolának többé nem tartoztok számadással. Ezzel azonban nem kisebbedik, hanem nő a felelősségetek. Isten országának kincsei bizatnak ezután reátok. Sáfarkodó kezetekre állandóan vigyáz a lelki ház magasságos Ura, aki sohasem téved, amikor a gonosz szolgát a jó szolgától megkülönbözteti.

A szolgálat haszna azon fordul meg első sorban is, hogy a szolgálattelvő tisztlában van-e azzal, amiben foglalatossnak kell lennie. A sok félre-sántalás, a sok felemás igába rekesztetés onnan van, hogy a vezérlő csillag homályos ködfoltta mosódik széjjel a szemek gyengesége miatt. Az egy urat nem tartja elégnak az ember, hanem különben is korlátolt erejét feldarabolja s elosztja a tetszetős ígéretek között. Nem marad meg azokban, amelyekre tanított. „Az Isten parancsolatját szépen félre teszik s a maguk rendeletét tartják“ az emberek.

A világ fiai még csak mentegethetik valamennyire magukat avval a kevés idővel, amely nekik az Isten parancsolatainak tudakolására jutott. De a lelkipásztorok előtt a „menedék város“ bezárja kapuit. Ők tanítottak tiszta tudománnyal, teljes igével, a szentírás egészével, az Isten parancsolatjának összeségével. Nekik teljes-ségében, úgy is mint tudomány, úgy is mint erő, fénylik az evangéliom ama világossága, mely levonja a leplet a világ csalárd bölcsességéről. „Hol a bölcs? Hol az írástudó, hol a világnak vitázója? Nemde bolondsággá tette-e Isten a világnak bölcsességét“ így kell kérdeznünk s felelnünk is, mi-helyt akár a régiek, akár a jelenvalók, akár a

következendők megpróbálják hitük és cselekedetük zsinórmértékét Jézustól elszakasztani.

Ha a világ megpróbálna benneteket elhajlítani, ha köd borulna annak értelmére, hogy mi a tisztetek; világositassatok meg a tizenkét esz-tendő Jézus által és szégyenüljete is meg előtte alázatosan és boldogan. „Ὁὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου θεῖς εἰσὶν υἱοί μου;“ „Avagy nem tudjátok-e, hogy nekem azokban kell foglalatossnak lennem, amelyek az én Atyámnak dolgai?“ Jézus a mély-séges szülői szeretet jóakaratu szemrehányására adja ezí a választ. Kétfelé osztja elegyithetetlenül a dolgokat. Egyik oldalon a világnak dolgai, másik oldalon: az Atyának dolgai. Ez utóbbit, a jobb részt választja: a másikra reá égeti a „távozz el Sátán“ bélyegét. A jobb résztől, az Atya dol-gaitól nem tudta elszakasztani sem a hozsánás Jeruzsálem, sem a keresztfás golgotha. Teljes életében mester maradt, egy az Atyávi akarat-ban, munkában, dicsőségben.

A gyülekezeti élet ürességének, a lelkek lágy-melegségének, az emberek Istentől elfordulásá-nak, a nagy hanyatlásnak, vészes betegségnek megmagyarázásából nem hagyhatók ki azok a pásztorok, kiket a világ lelke vert meg, hogy elszélessze körülök a nyájukat. A lelkipásztorok köztudatából lassanként kiveszett annak a kü-lönbségnek tudata, amelynek a nyáj tagjait és pásztorát az általános emberi, a szeretetbeli és testvéri egyenlőség érintése nélkül mindig el kell választania. Az egyetemes papság hibás értelme-zése folytán lassanként teljes lett a homály. Nem a gyülekezetek tagjai emelkedtek fel a pap-sággal egybekötött követelmények mértékéig, ha-nem a pásztorok szállottak a világhoz alá. Addig mondogatták a világ fiai, hogy a pap csak olyan, mint mi vagyunk, amíg a tévtudomány kiszórta a hajóból a kincset s a gyengébb lelkek üres csolnokon hanyódtak, vetődtek tovább.

Az igazi lelkipásztornak mások felett kell állania. Mások felett kell állania: munkaterületé-nek egyedüliségében, mely is az Istenországa;

foglalatoságának körülhatároltságában, mely is az Atyának dolgai, lelki iránya kizárólagosságában úgy is ahonnan indul, úgy is ahova törekszik, mely is: Jézus egyedül.

Ti is Jézust lássátok egyedül. Ha a világ megzavarja szemetek fényét, ha a Mester helyett hosszúköntösű irástudóktól vesztek iskolát, ha a világtól akartok dicsőséget uzsorázni, ha belelegyítitek magatokat osztók, bírók, ítélok képen a világ dolgaiba; akkor elfogy kezeleken a szent örökség és magatokat előbb-utóbb a külső sötétségben találjátok fel, ahová mint vak vezérek világtalan seregetekkel együtt kiteszittattok. Lászatok reá intő példát az Antikrisztus uralkodásának, a hamis próféták tombolásának, a gonosz hitetők vásárjának közeli s részben még ma is folyamatos idejében.

Legyetek „csak“ lekipásztorok, hogy másoknál „többek“ lehessetek. Ne más emberekkel mérkőzzetek, hanem nagyságos hivatalotok égis magasodó kötelelességeivel. A világ hiabavalóságaitól szakasszatok el magatokat. Ne szomorúan, hanem vígan, büszkén valljátok, hogy a lelkipásztorság lemondás. Ott kell hagynotok a hajót, hálót, vámszedő-asztalt, házat, szántóföldet, sőt tieiteket is a Jézusért, az evangéliomért, hogy aztán kárpótlástok lelkiekben százannyi legyen. Isten munkatársai, Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok már mint keresztyének, mint pásztoroknak pedig prófétái a tisztetek, méltóságotok, kiknek nemcsak nyelveken kell szólni, úgy mint magatokat építvén, hanem prófétálni t. i. embereknek hirdetni, épülésre, intésre és vigasztalásra az evangéliomot, vagyis az Atyának dolgaiban foglalatoskodva építeni a gyülekezetet.

Dicsőítse meg ilyen munkával Isten a maga erejét a ti erőtlenségetekben!

Iskola

A kollegiumi pénztári hivatal jelentése az 1918. évi számadásról.

Tekintetes Gazdasági Tanács!

Tisztelettel jelentem, hogy a kollegiumi pénztár 1918. évi számadását, melynek előállítására az egyházkerületi intézőbizottságtól augusztus 31-ig haladéko^t nyertünk, július hó 16-án áttettük a számvevői hivatalba. Jelentésemen kívül szükségesnek tartom már most jelezni, hogy az 1918. évi kollegiumi pénztári gazdálkodás eredménye szokatlanul kedvezőtlenül alakult, amennyiben 8 pénztári csoport, u. m.:

I. csoport. Közszükségleti és tanszéki pénztár 88,194 K 91 f

II. csoport. Betegsegélyző pénztár 5,372 K 83 f
IV. csoport. Tanári nyugdíjintézeti pénztár 7,747 „ 33 „
VIII. csoport. Tápintézeti pénztár 42,054 „ 54 „
X. csoport. Egyetemi pénztár 48,241 „ 51 „
XI. csoport. Énekkari pénztár 707 „ 09 „
XIV. csoport. Internátusi pénztár 10,534 „ 81 „
XV. csoport. Gimnáziumi épített pénztár 76 „ 27 „

összesen 202,929 K 29 f

jövedelem-hiánnyal zárta az évi számadást.

Addig is, míg a költségvetéstől történt eltérések indokolását a számvevői hivatal bemutatnának: általánosságban jelentem, hogy a közismert rendkívüli gazdasági viszonyok következtében bár már a közös kezelésben is a kamatokból 75,562 K 59 fillérrel kedvezőbb a számadásos eredmény az előirányzatnál, ezenkívül az I-ső pénztári csoport az előirányzott összegnél többet vett be:

1. ingatlanok után 10,695 K 22 f
2. kamatjövdelem címén 62,659 „ 73 „
3. évjáradékokból az egyházkerületi pénztártól 28,424 „ 47 „
4. évjáradékokból egyes főiskolai alapoktól 20,038 „ 71 „
5. tanulóktól szedett díjak címén 29,460 „ 81 „
6. megtérítésekből 18,304 „ 86 „
7. kezelési illetékekből 16,301 „ 79 „

összesen 185,885 K 59 f

mindezeknek ellenére, mivel csupán az I-ső pénztári csoportot s annak is csak a főbb cimleteit tekintve

1. a tanári fizetéseknél 35,231 K 86 f
2. a tisztviselők fizetésénél 6,547 „ 38 „
3. a szolgálkénál 4,036 „ 46 „
4. az adók címénél 2,731 „ 38 „
5. az épületfentartásnál 12,940 „ 61 „
6. évi járandóságoknál 6,014 „ 90 „
7. a világitási költségeknél 7,672 „ 56 „
8. a nyomdai kiadásoknál 13,064 „ 66 „
9. az előre nem láthatók címénél 3,529 „ 08 „
10. a tűzifa költségeinél 43,001 „ 85 „
11. az új gimnázium dologi kiadásainál 18,683 „ 08 „
12. a lombard-kölcsönök kamatainál 59,052 „ 80 „
13. a háborus pótlékoknál 45,793 „ 80 „

összesen 258,300 K 42 f

hiteltülpés történt: a szokatlan összegű hiánynak be kellett következnie.

Igaz ugyan, hogy az első pénztári csoport jövedelem hiányát már a költségvetés 91,443 K 90 fillérre számította, de ha a számadás rendjén 185,885 K 59 fillérrel több volt a jövedelem az előirányzat számításánál, nem hiánynak, hanem 94,441 K 69 fillér jövedelem-többletnek kellett volna képződnie, ha a kiadás előirányzatát a kedvezőtlen gazdasági helyzet s

általán véve a legváratlanabb alakulás meg nem zárja. Ki kell emelnem azonban, hogy a hiteltülpés nagyságához hozzájárult a legutóbb kötött egymilliós hadikölesönügylet lombardkölesön kamatja, amely ügylet után szelvényjövdelem még nem folyt be. Érthetővé teszi továbbá a hiteltülpést a tüzifa címletében bekövetkezett 43,001 K 85 fillér túlköltés is, bár, miután ebből a X. csoport 28,704 K 03 fillért megtérített: a címlet tényleges hiteltülpése 14,297 K 82 fillerre száll.

Ezeknek a jelenségeknek csak futólagos merlegelése is azt engedi azonban remélni, hogy normális viszonyok között az első csoport helyzete nem okozhat nagyobb aggodalmat. A többi jövdelem-hiánnyal küzdő csoportok helyzete sem vigasztalan, kivéve a VIII., X. és XIV. csoportokét, amelyek feltétlenül orvoslásra várakoznak.

Jelentésem mellett mély tisztelettel vagyok Debreczen, 1919 augusztus 1.

Rózsa Sándor,
koll. pénztárnok.

Különfélék.

Dóczi Imre e hó 30-án lesz hetven esztendő. Elérte tehát az emberi kornak azt az első határát, melyről a 90-ik zsoltár énekel. Elérte pedig szinte mindenben példaadó életének bámulatos erejével Istennek abból a különös kegyelméből, mellyel csak az ő kiválasztottait árasztja el. Hálasak vagyunk ezért a Mindenhatónak mi is, akiknek őt református egyházunk, szorosabban tiszántúli egyházkerületünk díszévé s nevelés és tanítási ügyének fölvirágoztatására és javára ajándékozta. Több mint három évtized óta „tékozolja híven életét“ közöttünk előbb mint ritka eredményes tanár, azután mint alkotásokban és sikerekben gazdag középiskolai felügyelő. Arról itt nem is szólunk, hogy mily kiváló alakja és vezető férfia ő egyetemes református egyházunknak és a magyar református tanárságnak is. A legnagyobb örömünket fejezzük ki, hogy őt hetvenedik évének betöltése alkalmából, szellemi és testi erejének csudálatos épségében és frissességében üdvözölhetjük s még mindig ott láthatjuk azon a munkamezőn, amelyen egyházunknak hervadhatatlan dicsőséget és magának örök érdemeket szerzett. Ha valamikor, úgy most van szükségünk olyan tudományra, bölcsességre, tapasztalatra és olyan kimagasló antik jellemre, mint az övé. A Gondviselés ragyogtassa még sokáig közöttünk és előttünk testben és lélekben törhetlenül a semper idem életelv megtestesült férfiát!

A második lelkészsképesítő vizsgálat Debreczenben folyó hó 23. és 24. napjain folyt le. Az ifjú atyafiak közül csak azok jöhettek el

román megszállás alatt vannak; azok, akik az ország más vidékén laknak, elmaradtak, úgyszintén az a jelölt is, aki ezt az évet Hollandiában töltötte. A vizsgálat eredménye általában kielégítőnek mondható. A tizenkét jelölt közül jelesen képesített kettő: Papp Kálmán és Porzsolt Ferenc. jól képesített négy, egyszerűen képesített hat atyafi. Ezenkívül a különbözeti vizsgálat eredményesen tette le Várad Attila. Az eredmény kihirdetése után dr. Baltazár Dezső püspök szép beszédel intézett az ifjú szolgatársakhoz, felhíván figyelmüket az Úr szolgálatára. A beszédel teljes egészében lapunk vezető helyén közöljük. A kibocsátott diplomás lelkészek nevében Dobrossy Zoltán hajdudorogi segédlelkész mondott hálás köszönetet a lelkészsképesítő vizsgálat Elnökének és tagjainak s azzal a fogadalommal búcsúzott, hogy mindenkor a debreczeni alma matertől kapott szellemhez híven fognak sáfárkodni és dolgozni az Úr szőlőjében. Isten áldja meg munkájokat!

Esperes választás. Per varios casus et tot discrimina rerum a szatmári egyházmegye Sipos József milotai lelkipásztort választotta meg esperesének. Kívánatos, hogy a választás folyamán felkavart hullámok mielőbb elsimuljanak s a népes egyházmegye tagjai az Úr szolgálatában, az anyaszentegyház építésében vállvetve munkálkodjanak, mert nem Péteré vagyunk, sem nem Pálé, avagy Apollósé, hanem valamennyien Krisztusé, aki a szeretet Mestere.

A nagybányai egyházmegye őszi közgyűlését folyó hó 18-án tartotta meg Szatmáron Széll György esperes és Csaba Adorján egyházmegyei gondnok elnöklété mellett.

Egyházi Híradó néven már kilenc év óta jelenik meg egy kis helyi egyházi sajtóorganum Szatmáron. Ez a kis lap eddig adokozásból tartotta fenn magát. Az egyes példányokat a hívek között ingyen osztogatták szét. Most, tekintettel a nagy nyomdai árakra, fizetségért adják, kibővítvén a tartalmát bibliai elmélkedésekkel, valláserkölesi tartalmú elbeszélésekkel s az általános érdekű hírek közlésével. A lap ezentúl nem hónaponként, hanem hetenként, szombaton fog megjelenni. Előfizetési ára egy hónapra két korona. Örömmel üdvözöljük az Egyházi Híradó erősödését s szeretnők, ha minden nagyobb gyülekezetünknek lenne egy-egy ilyen vallásos lapja.

Lelkészválasztás. A szatmárnémeti gyülekezet boldog emlékezetű Kovács Lajos esperes lelkipásztor utódául Sárközi Lajos nagykolcsi lelkészt választotta meg. Sárközi Lajos a debreczeni theológiának volt jeles tehetségű, nagy szorgalmú és közszeretnek örvendő hallgatója, aki tanulmányai elvégeztével kollégiumi szenior lett és ismereteit a berlini és baseli egyetemeken öregbítette. Külföldről hazatérve, nemsokára a nagykolcsi gyülekezet hívta meg, ahonnan, eredményesen végzet pasztoráció után most ime a patriájában lett lelkipásztor. Őszintén kívánjuk, hogy az Úr bőséges kegyelmével

aldja meg úgy Öt, mint a gyülekezetét, hogy szép harmóniában működve magasztalják a mennyei Atyát, példaképpül világot, mint hegyen épített város.

A debreczeni egyetem tovább fejlesztése orvosi karrai. Dr. Kenézy Gyula, a debreczeni tudományegyetem rektora, a napokban Budapesten járt és ott az egyetem fejlesztése céljából beható tárgyalásokat folytatott az illetékes faktorokkal. A rektor budapesti útjának eredményéről a helyi napilapok a következőkben számolnak be: A minisztertanács szeptember 17-én tárgyalta a debreczeni egyetem ügyét. Miután a közoktatásügyi minisztérium a megnyitást és a múlt nyári szemeszter érvényesítését elrendelte, a nepjoléti minisztérium kijelölte azokat a helyeket, ahol a klinikák elhelyezhetők lesznek. Ezek a Gyermekmenhely, a volt közös csapatkórház, az Augusztia szanatorium. Az elméleti előadásokat a DMKE épületében tartják, míg a kémiai és fizikai tárgyakat a Pallagi gazdasági akadémián adják elő. Az előadó tanárokról nézve úgy történt intézkedés, hogy a kolozsvári és pozsonyi egyetemeken működött s most foglalkozás nélkül álló tanárok közül kerik fel a vállalkozókat s ha így nem lesz megoldható a kérdés, olyanokkal töltik be a tanszéket egy évre, akik legalább akadémiai fokozattal rendelkeznek, azaz docenturájuk van. A fentartási költségekre, az első felévre, két és fél milliót utalt ki a minisztertanács. Ebből az összegből a költségek fedezhetőek is lesznek. A kormány az egyetemi építkezés sürgős és gyors tempójú folytatását is szükségesnek látja s erre a célra külön három milliót bocsátott a rektor rendelkezésére. Az előadások az orvosi fakultáson is október 15-én már megkezdődnek, addig a beiratás folyik.

A lelkészképzőintézet az 1919—20. tanév I. félében a következő kollégiumok hirdették meg: *Erdős Károly*. A keresztyénség történelme a reformációig heti 3 órán; Dogmatörténelem heti 2 órán; Patrisztikai szeminárium heti 2 órán; Szónoklati gyakorlat heti 1 órán; Angol nyelv kezdőknek heti 2 órán, haladóknak heti 2 órán. *Dr. Varga Zsigmond*. Assyr-babyloni grammatika heti 2 órán; Valogatott zsolthárfejezetek magyarázata a zsolthárterminológia idegen eredete szempontjából heti 2 órán; A sumir-assyr-babyloni vallások története heti 2 órán; Német nyelv haladóknak 2 órán, gyakorlóknak 2 órán. *Mácsai Sándor*. Egyházi és műének minden évnek külön heti 1—1 órán.

A balázsfalvai református egyház presbiteri gyűlésén a megkevesbedett lelkészi javadalom pótlására Lengyel Mór hivatalon kívüli főszolgabíró 500, Kakas Istvan váltókezelő 100 koronát jelentett be. A presbiterium a természetbeni javadalmazást kimondotta, 95 családnál 20 véka búzában, 146 véka tengeriben és 22 napszámban, vagy 40, 30 és 10 kor. megváltási árban állapítván meg a kirovást.

Hírek a szatmári egyházból. Október havától kezdve a leányiskolák tornacsarnokában bibliamagyarázatos összejöveteleket rendeznek. — A július havi jégvihar a szatmári egyházban 20,000, a szatmárnémetii egyházban 10,000 K kárt okozott. A kár egy részét adakozásból, nagyobb részét kölcsönből fedezik. — Tekintettel arra, hogy a lelkészek és segédlelkészek összes eddig élvezett állami illetményeiktől elestek, a presbiterium a stóla díjakat felemelte s a tehetősebb szülők hitoktatásban részesülő gyermekei után hitoktatási díjat szed.

Esperesi körlevél hívja fel a felsőszabolcsi egyházmegye gyülekezeteit és híveit arra, hogy a letűnt viharos napok történelmét adják át az emlékezetnek. Az iskolákra gondot viseljenek s a tanítók államsegélyét — ha az nem érkezik meg — előlegezzék. Ha a szükség úgy kívánja, a gyülekezeti tagok adakozására támaszkodva, ne vonakodjanak új iskolák felállításától sem. Egymás között békességben legyenek s a felmerülő kérdések elintézését bízzák felettes egyházi hatóságaikra. Általában ügyeljenek a jövőre és ernyedetlenek legyenek minden munkában, amely az Úr dicsőségét szolgálja.

A budapesti izraelita hitközség és a kormány között meg egyezés készül a következő pontokra nézve: 1. Nagyobb bankkölcsön nyújtása. 2. Zsidóknak a karhatalmi alakulatokba való bevonása. 3. A liberális pártoknak a kormányba való részvétele. A tárgyalások már a befejezés stadiumában vannak.

A szatmári iskolák. Szatmárnémetii főgimnáziumunkban ezer körül van a tanulók száma, mindenik osztály párhuzamos, sőt az I. és III. osztályban még harmadik szakaszt is kellett nyitni. A rendes tanárok mellett óraadó okleveles tanárokat alkalmaztak. A felső leányiskola négy alsó osztálya szintén párhuzamos s a kereskedelmi jellegű három felsőosztályban szintén meg van a törvényes létszám, itt csak néhány kiegészítő tanerő beállítására volt szükség. A tanítónöképzőbe most kevesebb növendék jelentkezett a nehéz közlekedési viszonyok miatt, azonban a gyakorló elemi leányiskola párhuzamos osztályai is megteltek. — Az állami iskolák október elsején nyílnak meg s lesz magyar tannyelvű oktatás is.

CENZURAT DE SUBLOCOTENENTUL HORIA.

Pályázat.

A feketeadói — Ugocsa m. — református kántor-tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés: 1200 kor. pénz, 12 hold (a 1200 □-öl) szántóföld, lakás, kert, stóla. 1/2 nyolcad erdőkulcs. Kötelessége: az elemi iskola tanítás és éneklés.

A tanítói okmányokkal felszerelt kérvények alólirott református lelkészhez 1919 október 10-ig nyújtandók be.

F.-Ardó, 1919 szeptember 12.

Sárány Lajos,
református lelkész.

Felhívás.

A hajdúszoboszlói református egyház presbiteriuma megbízásából felhívom Domokos Sándor hajdúszoboszlói református tanítót, ki állását 1919 április 25-én minden bejelentés nélkül önként elhagyta, — hogy e hirdetés megjelenésétől számított 8 nap alatt a következmények terhe alatt nálam jelentkezzen.

Hajdúszoboszló, 1919 szeptember 25.

Szabó Antal,
iskolaszéki elnök.